

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศของเด็กวัยรุ่นชายตอนต้น ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงและการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่หรือการบอกต่อจากเด็กวัยรุ่นชายตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 10-14 ปี ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่และยินดีให้ความร่วมมือในการเป็นผู้ให้ข้อมูลจำนวน 28 ราย รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่มร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2553 ถึงกรกฎาคม 2554 การรวบรวมข้อมูลเริ่มต้นด้วยการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยรุ่นชายตอนต้นเพื่อคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยจะขอความร่วมมือจากเด็กวัยรุ่นชายตอนต้นที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดให้เป็นผู้ให้ข้อมูล โดยทำการลงลายมือชื่อในใบแสดงความยินยอมเข้าร่วมวิจัยและทำการแจกใบยินยอมของผู้ปกครองสำหรับให้ผู้ปกครองลงลายมือชื่อแสดงความยินยอม หลังจากที่ได้รับการลงนามในใบยินยอมทั้งของผู้ให้ข้อมูลและของผู้ปกครองแล้ว ผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลทุกรายพร้อมทั้งอธิบายถึงขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่มและการติดตามขอสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติมในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลรายนั้นสามารถให้ข้อมูลที่ชัดเจนและลึกซึ้งในประเด็นต่างๆ ได้ โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์รายละ 1-2 ครั้ง ตลอดการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกเทปการสัมภาษณ์และจดบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ จากสิ่งที่สังเกตพบเพื่อตรวจสอบความตรงกันของข้อมูล ทั้งนี้ได้รับความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลทุกราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้วิจัยเองที่ได้ผ่านการศึกษาวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการวิจัยทางการพยาบาลและการประยุกต์ และได้ผ่านการฝึกปฏิบัติการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แนวคำถามในการสนทนากลุ่มและแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด และผ่านการพิจารณาความชัดเจนของข้อความและความครอบคลุมเนื้อหาจากอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและด้านเด็กวัยรุ่นแล้วจึงนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบการสื่อความหมายและครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาแล้ว

นำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและนำเสนอเนื้อหาที่ได้ด้วยวิธีการพรรณนา ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยตนเองทุกขั้นตอนตลอดกระบวนการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลได้ถ่ายทอดประสบการณ์ตามความคิด ความเชื่อ และการรับรู้ของตนเองเกี่ยวกับการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศของเด็กวัยรุ่นชายตอนต้น ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เด็กวัยรุ่นชายตอนต้น เป็นเด็กวัยรุ่นชายตอนต้น ที่มีอายุระหว่าง 10 ถึง 14 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 28 ราย เป็นเพศชาย 18 ราย เป็นกะเทย 10 ราย ซึ่งในจำนวนนี้มีอายุ 11 ปี จำนวน 3 ราย อายุ 12 ปี จำนวน 18 ราย และ อายุ 13 ปี จำนวน 7 ราย มีผลการเรียนอยู่ในระหว่าง 2.00 - 2.50 จำนวน 5 ราย ระหว่าง 2.51 - 3.00 จำนวน 10 ราย ระหว่าง 3.01 - 3.50 จำนวน 8 ราย ระหว่าง 3.51 - 4.00 จำนวน 5 ราย สถานภาพของบิดามารดา อยู่ด้วยกัน จำนวน 24 ราย แยกกันอยู่ จำนวน 2 ราย มารดาเสียชีวิตแล้ว จำนวน 1 ราย และบิดาเสียชีวิตแล้ว จำนวน 1 ราย รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 3 ราย อยู่ในช่วง 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 20 ราย และรายได้ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 5 ราย ปัจจุบันผู้ให้ข้อมูลอาศัยอยู่บ้านกับบิดาและมารดา จำนวน 20 ราย อาศัยอยู่บ้านกับมารดา จำนวน 2 ราย อาศัยอยู่กับบิดา จำนวน 1 ราย อาศัยอยู่กับญาติ จำนวน 3 ราย และอาศัยอยู่หอพักกับเพื่อน จำนวน 2 ราย ส่วนใหญ่ของผู้ให้ข้อมูลคิดว่าสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างดี จำนวน 19 ราย และคิดว่าความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันดีมาก จำนวน 9 ราย

2. การรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศของเด็กวัยรุ่นชายตอนต้น แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ ลักษณะความหลากหลายของความเป็นชาย ความรู้สึกต่อความเป็นเพศของตนเอง และปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศ

1. ลักษณะหลากหลายของความเป็นเพศชาย

จากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นชายตอนต้นรับรู้ความเป็นชายว่ามีหลากหลายลักษณะ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ 1) “แมนเต็มตัว” คือ ลักษณะของวัยรุ่นชายที่มีความรู้สึกชอบเพศตรงข้าม มีลักษณะการแสดงออก คือ สร้างปมเด่นดึงดูดเพศตรงข้าม รวมเป็นกลุ่มหัวโจกและเป็นสุภาพบุรุษ 2) “แอ๊บแมน” ลักษณะของวัยรุ่นชายที่รับรู้ว่าเป็น เกย์ หรือไบเซ็กชวล ที่มีความรู้สึกรักเพศเดียวกัน หรือรักได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่จะต้องปิดบังความรู้สึกที่แท้จริง

ของตนเองไม่ให้คนอื่นรับรู้ตลอดเวลา เนื่องจากกลัวไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นโดยเฉพาะบุคคลในครอบครัว เพราะคิดว่าเป็นสิ่งที่ผิดธรรมชาติ จึงปกปิดตัวตนที่แท้จริงไว้ภายใต้ลักษณะการแสดงออก คือ ใส่ใจภาพลักษณ์ภายนอก และเป็นมิตรได้ทั้งกับผู้หญิงและผู้ชาย และ 3) “แมนสาว” ลักษณะของวัยรุ่นชายที่เป็นกะเทย ที่มีความรู้สึกชอบเพศเดียวกัน แสดงกิริยาล้ายผู้หญิง และสามารถแสดงออกอย่างเปิดเผย โดยมีลักษณะการแสดงออกเป็น กะเทยเรียบร้อย กะเทยกรีดกรีด และกะเทยเถิก/กะเทยควาย

2. ความรู้สึกต่อความเป็นเพศของตนเอง

จากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นชายตอนต้นมีความรู้สึกต่อความเป็นเพศของตนเอง 2 ลักษณะคือ 1) ภูมิใจในความเป็นเพศชายโดยให้เหตุผลว่าเพราะความได้เปรียบของสรีระและความแข็งแรงของร่างกาย ได้ทำตามบทบาทหน้าที่ของเพศตนเอง และความมีอิสระเป็นตัวของตัวเอง และ 2) ไม่พึงพอใจในความเป็นเพศชาย โดยแบ่งออกเป็น ไม่พึงพอใจลักษณะสรีระของตนเอง และไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวและสังคมรอบข้าง

3. ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้อัตลักษณ์

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศของเด็กวัยรุ่นชายสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเด็น คือ 1) การเรียกร่องภายใน ซึ่งได้แก่ ความรู้สึก สัญชาตญาณ นิยตความอยากรู้อยากลอง รวมทั้งระดับฮอร์โมนเพศภายในตัวของตนเอง มีอิทธิพลต่อการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศของตน 2) การเลี้ยงดูจากบุคคลในครอบครัว ได้แก่ การได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุคคลในครอบครัว และการได้รับแรงเสริมและการถูกลงโทษจากการประพฤติตัว 3) การเรียนรู้จากโรงเรียนและกลุ่มเพื่อน ได้แก่ การการเรียนรู้แบบอย่างจากรุ่นพี่และเพื่อน และเรียนรู้จากครู และ 4) การเรียนรู้จากสื่อ

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในกลุ่มเด็กวัยรุ่นชายตอนต้นที่มีอายุ 10 – 14 ปี ซึ่งพบว่ามีอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลจากกลุ่มเด็กวัยรุ่นชายตอนต้นที่มีลักษณะเป็นชายรักเพศเดียวกันหรือรักได้ทั้งสองเพศ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลบางรายไม่ต้องการที่จะเปิดเผยข้อมูลเชิงลึกของตนเอง เพราะกลัวบุคคลในสังคมและครอบครัวรู้ และกลัวถูกรังเกียจจากบุคคลในสังคม โดยเฉพาะบุคคลในครอบครัว ส่งผลให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่ครอบคลุมถึงการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศของเด็กวัยรุ่นชายตอนต้นที่มีลักษณะเบี่ยงเบนทางเพศที่ไม่ได้เปิดเผยตัวเองออกมา

ในส่วนของการสนทนากลุ่มวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มกะเทย จะได้รับความร่วมมือน้อย เนื่องจากมีปัญหาในเรื่องของสัมพันธภาพระหว่างกัน จึงได้รับความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลไม่ครบ

ตามจำนวนที่กำหนดไว้ และในขณะเดียวกันยังพบอีกว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้จะไม่ค่อยให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมการสนทนาแบบกลุ่ม เพราะเนื่องจากไม่ต้องการให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่เพื่อนสนิทในกลุ่มของตนเองล่วงรู้ จึงทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่ชัดเจนและลึกซึ้งเพียงพอ หากในการทำวิจัยครั้งต่อไป อาจจะเลือกใช้วิธีการอื่นแทนการสนทนากลุ่ม จะช่วยให้ได้ข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังพบอุปสรรคในเรื่องของการนัดหมายผู้ให้ข้อมูล ในการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก ของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่ม เนื่องจาก ตรงกับเวลาเรียนของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเมื่อทำการแก้ไขเวลานัดเป็นช่วงเวลาหลังเลิกเรียนที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวกที่สุด ก็จะพบปัญหาของการเรียนพิเศษนอกเวลาเรียน และการทำกิจกรรมนอกเวลาเรียนกับกลุ่มเพื่อนด้วย จึงทำให้ไม่สามารถมาพบผู้วิจัยตามที่นัดหมายได้ จึงต้องทำการนัดหมายซ้ำและต้องใช้เวลาในการรอ ซึ่งบางครั้งอาจจะทำให้ผู้วิจัยท้อแท้ ดังนั้นในส่วนของการวิจัยที่จะดำเนินกับวัยรุ่นกลุ่มนี้ จะต้องทำการศึกษาในส่วนในช่วงเวลาเรียน และกิจกรรมนอกเวลาเรียน และอาจจะนัดหมายทำการสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่มตามสถานที่อื่น ๆ ที่นอกจากในโรงเรียน เพื่อสะดวกต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จากการถ่ายทอดประสบการณ์ตามความคิด ความเชื่อ และการรับรู้ของตนเอง ดังนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ครอบครัว บิดามารดา ผู้ปกครอง สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ไปใช้ในการให้คำแนะนำแก่วัยรุ่นชายตอนต้น ในเรื่องของการจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศที่เกิดขึ้นตามวัย รวมทั้งครอบครัวควรให้ความรักความอบอุ่น ทำความเข้าใจและยอมรับในความหลากหลายทางเพศของวัยรุ่นชาย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของวัยรุ่นและบิดา ควรดูแลใกล้ชิด และหาเวลาว่างในการทำกิจกรรมร่วมกันกับเด็กวัยรุ่นชายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศที่เหมาะสมของวัยรุ่นชายตอนต้นต่อไป

2. สถานศึกษา ครู อาจารย์ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศของวัยรุ่นชายตอนต้น ดังนั้น ครู อาจารย์ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่สร้างสรรค์โดยเฉพาะกิจกรรมที่เหมาะสมกับความเป็นเพศของนักเรียน โดยไม่มีการบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรม หรือลงโทษอย่างรุนแรงกับนักเรียนที่กระทำพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม

3. การสอนสุขศึกษาในโรงเรียน ควรจัดให้มีเนื้อหาการให้ความรู้ในประเด็นเรื่องของความหลากหลายทางเพศให้สอดคล้องเหมาะสมกับนักเรียนทุกชั้น โดยเนื้อหาต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้อัตลักษณ์ทางเพศ อารมณ์ สังคมและการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศ และครูผู้สอนจะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการสอนสุขศึกษาอย่างรอบด้านมาก่อน เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจ และส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างระหว่างเพศของแต่ละบุคคล รวมทั้งช่วยส่งเสริมการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศที่เหมาะสมได้

4. สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ในเรื่องของการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศของเด็กวัยรุ่นชายตอนต้น เพื่อจะได้เสริมสร้างความความรู้ความเข้าใจในตัวเด็กวัยรุ่นชายตอนต้น รวมถึงการหาวิธีส่งเสริมการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศในเด็กวัยรุ่นชายตอนต้นให้เหมาะสม และร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาอัตลักษณ์ที่ไม่เหมาะสมด้วย

5. ด้านการปฏิบัติงาน บุคลากรทางการแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์ สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นพื้นฐานในการสร้างแนวทางในการส่งเสริมหรือพัฒนาแนวทางในการดูแลวัยรุ่นชายตอนต้นให้มีการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศที่เหมาะสม รวมทั้งการให้บริการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองและวัยรุ่นที่มีปัญหาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศ

6. ด้านการวิจัย สามารถนำผลวิจัยที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบหรือโปรแกรมการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางเพศที่สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของเด็กวัยรุ่นชายตอนต้น

7. ด้านนโยบาย รัฐบาลควรมีการสร้างนโยบายการควบคุมสื่อ โดยเฉพาะสื่อลามกอนาจาร สื่อความรุนแรงต่าง ๆ เพื่อป้องกันพฤติกรรมการเล่นแบบส่งผลถึงการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศที่ไม่เหมาะสม และควรผลิตสื่อที่ช่วยในให้ความรู้ความเข้าใจในอัตลักษณ์ทางเพศของเด็กวัยรุ่นชาย และสื่อที่ช่วยเสริมสร้างการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศของเด็กวัยรุ่นชายตอนต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่

1. ควรมีการศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศในเด็กวัยรุ่นชายตอนต้น โดยเฉพาะในส่วนของกลุ่มของเพศชายรักเพศเดียวกันที่ต้องเสาะแสวงหาเป็นเพศชาย เพื่อให้เข้าใจประสบการณ์มุมมองเชิงลึกเกี่ยวกับการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศของวัยรุ่นกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมในการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศของวัยรุ่นชายได้ครอบคลุมความหลากหลายทางเพศโดยเน้นการมีส่วนร่วมของเด็กวัยรุ่น ครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง